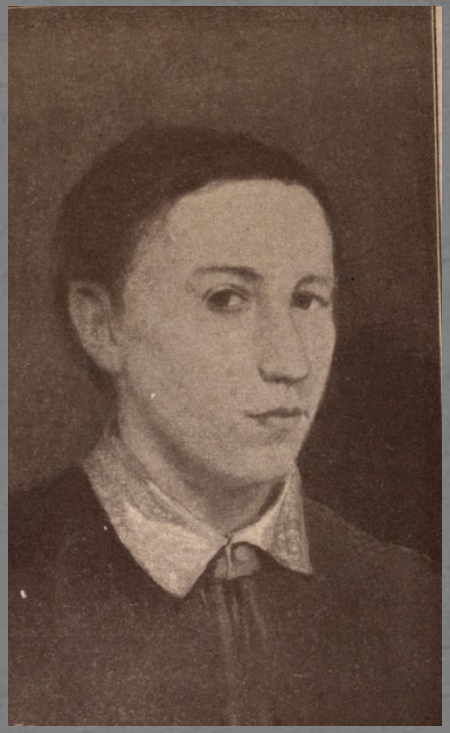
Czas pracy ,czas ducha na cześć Kopernika-

Jan Matejko

Marta Kłak-Ambrożkiewicz
Muzeum Dom Jana Matejki w Krakowie

Portret własny (1852)

Biblioteka i gimnazjum

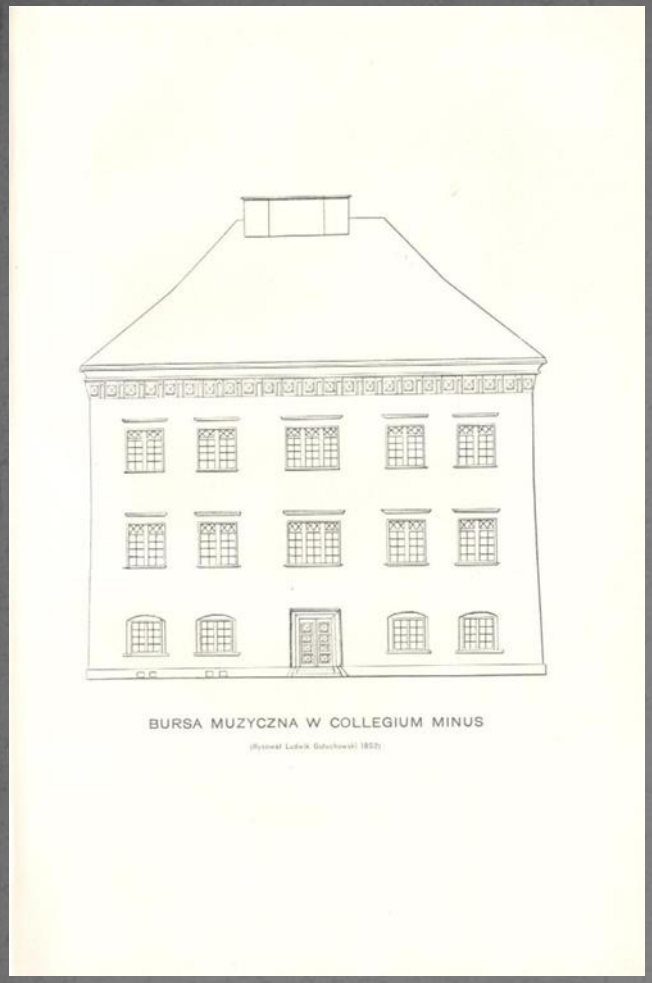

Franciszek Matejko(1828-1873)

Wojciech Korneli Stattler (1800-1875)

Instytut Techniczny ul. Gołębia

Obóz Młodych

- spotkania
- działalność
- przyjaźnie
- inspiracje

Parys Filippi, Jan Matejko, Józef Szujski , Jozef Brandt

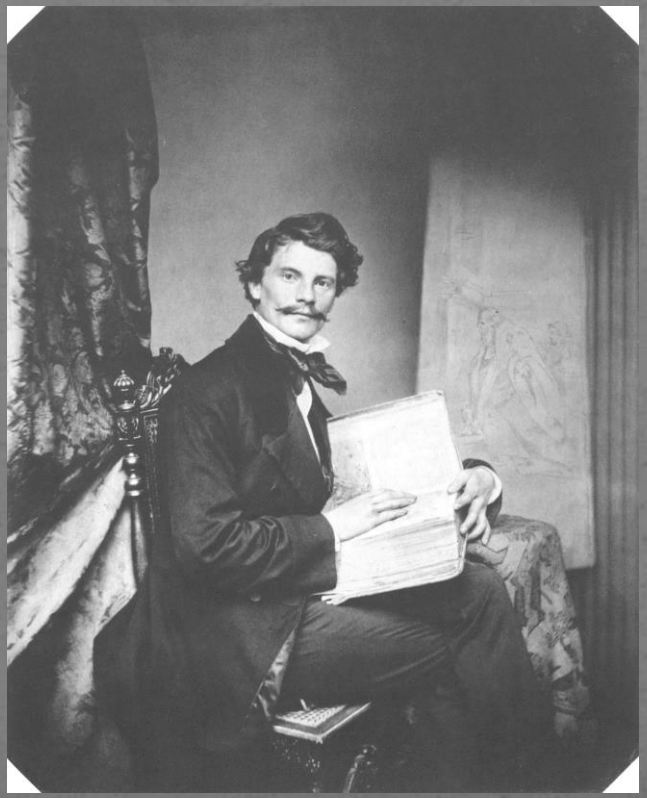
Władysław Łuszczkiewicz(1828-1900)

Paul Delaroche (1797-1856)

- Karl von Piloty (1826-1886)

Otrucie królowej Bony (1858)

Stańczyk na balu u królowej Bony (1862)

Jeśli .....

Piotr Skarga (1863)

Portret własny (1858-1859)

- Miniatura na podstawie portretu (1867)

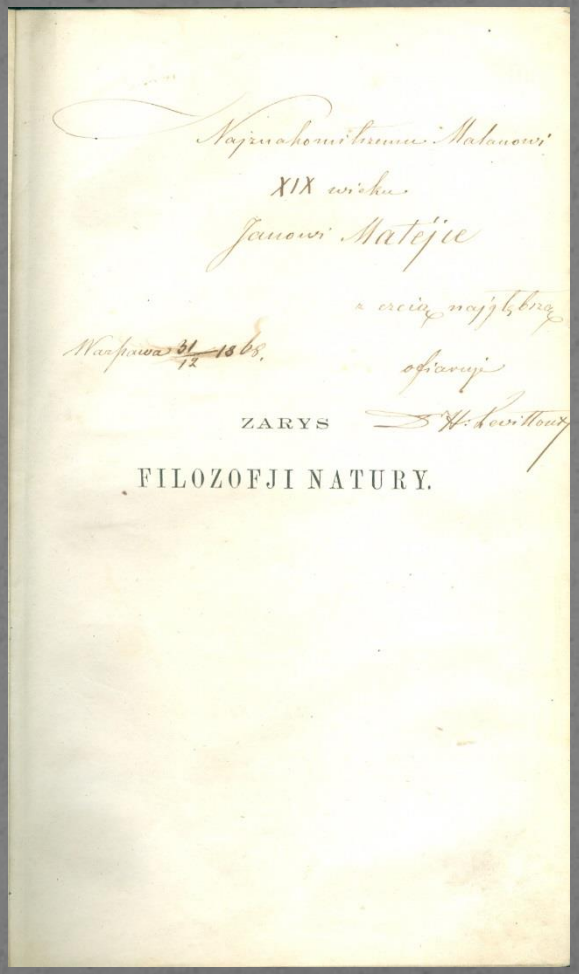
Kazanie Skargi (1864)

Matejkowie lata 60-te XIX w.

Prace Henryka Levittoux

Najmiłościwszemu Panu Matanowi
XIX wieku
Janowi Matejce
z oręcia najpiękniejszego
Warszawa 31/12 1865. ofiaruje
H. Levittoux

ZARYS

FILOZOFJI NATURY.

Dziewiętnaście blizko wieków temu, Zbawiciel nasz streścił całą Swoją naukę **w miłości bliźniego**.

Od blizko dziewiętnastu wieków powtarzamy te wielkie słowa Chrystusa parę razy na dzień.... machinalnie tylko!.. i od chwili poczęcia nas na ziemi, słowa te raz na kamieniu wyryte, inną razą do krzyża z szyderstwem przybite, z bluźnierstwem tylko ustami wymawiamy, w czyn ich nie wprowadziwszy.

Ten kocha siebie i oszukuje siebie; ów kocha tylko swoją rodzinę i wyzyskuje własną rodzinę; trzeci myśli tylko o swoim kraju, zapominając że Chrystus nie za samą tylko Judeę się ofiarował, i że jest coś wyższego nad egoizm, nad rodzinę i nad ojczyznę... a tém jest... **LUDZKOŚĆ**.

KONIEC.

SPIS PRZEDMIOTÓW.

	Stron.
Przemowa	7
Wspomnienie o Bernardzie Palissy	19
Filozofia atomu	25
Filozofia siły	41
Siła życia i intelligencji	53
O siłach życia	56
O siłach które utrzymują formę istot żyjących	59
Siła intelligencji	68
Jedność intelligencji	70
Ograniczenie intelligencji u zwierząt. — Duch człowieka	72
Mutacje cząstek materjalnych stanowiące wiek życia człowieka	77
Mutacje materji w epokach świata, w epokach stworzenia	78
Jedność typu w królestwie zwierzęcém i jedność siły	88
Jedność typu w królestwie roślinném	92
Jedność typu w ciałach martwych	—
Cuvier i Flourens w oppozycji z G. St. Hilair'em	98
O gatunkach	99
O przyczynach nagłych	102
O mieszaniu się gatunków	103
O rassach	—
Cuvier i Paleontologia dzisiejsza	113
Związek trzech królestw: mineralnego, roślinnego i zwierzęcego	115
Definicja siły	131
Nieśmiertelność duszy	134
Stworzenie ziemi	140
Stworzenie człowieka	151
Filozofja słońca	157
Wszechświat	165
Bóg i natura	169
Przewroty ziemi	174
Stworzenie Ameryki	184
Przyszłość ziemi	204
Newton	209
Rzut oka filozoficzny na przyczyny rozwoju i upadku cywilizacji	

N I. 92189.

Wielkiemu Malarzowi Historii
Janowi Matejko
Zasłużonemu Krajowi i
Ludzkości Mistrzowi
w hołdzie
od autora
9/12 1869
D. H. Levitoux

FILOZOFJA NATURY.

Czy strawne czy nie, przeżuwamy je od poranka do nocy; spokojni żeśmy się nalykali, nic ludzkości w zamian za jéj prace nie dając.

Żyjemy zaiste, wśród ciszy grobowéj na polu intelligencji. Żyjemy jak pasorzyty, niemi i... obojętni, tylko wyzyskiwaniu bliźniego oddani.....!

Czas rozbudzić ducha Kopernika i Śniadeckich, czas wyrwać myśl z ogólnego odrętwienia. Czas pokazać, żeśmy godni Bóstwa które żywimy w piersi, że nauki ścisłe, że poglądy filozoficzne obchodzące ludzkość, nie zamarły w piersi naszéj; że epoka nasza, jeżeli długo była milcząca, umié się porwać z letargu i zaprzeczyć śmierci!

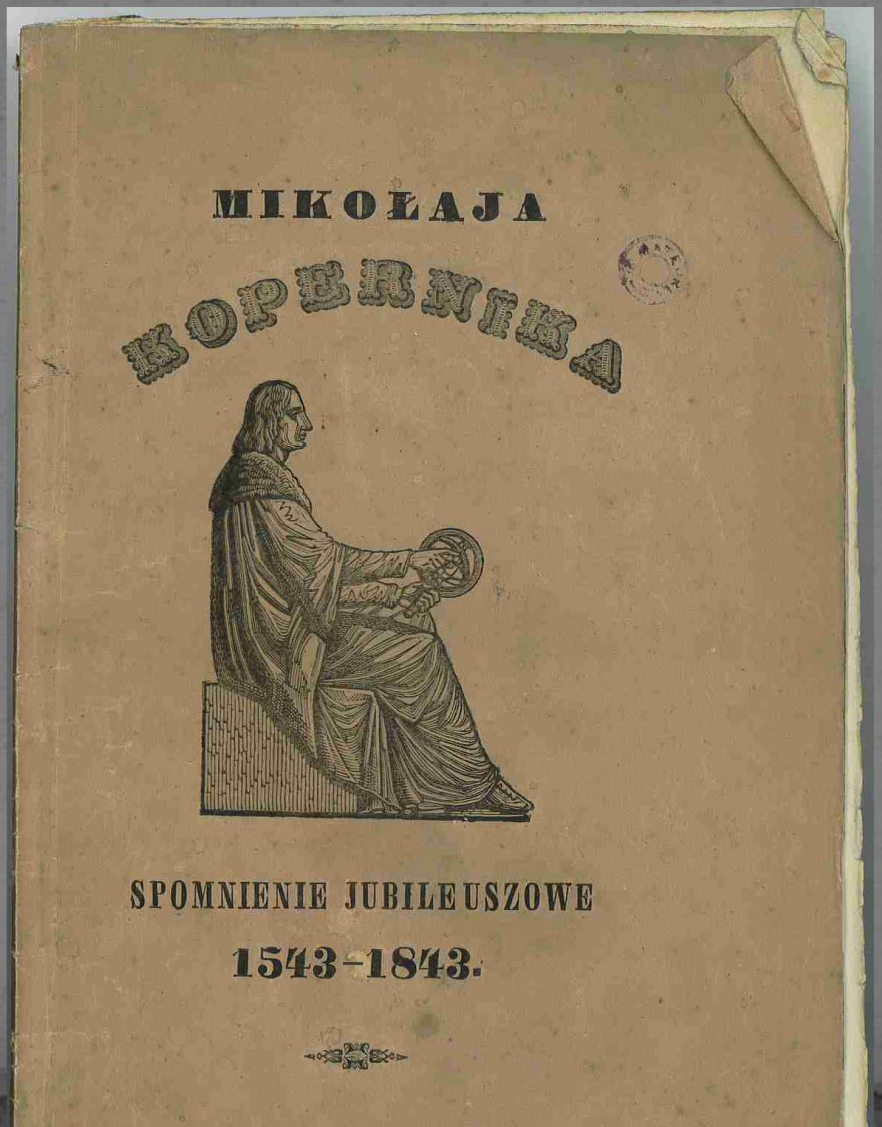
Przez Filozofję Natury, nie rozumiem filozofji natury martwéj, ani organicznéj, ani intellektualnéj: nie rozumiem filozofji sił prostych, ani władz ducha. Filozofja Natury w najogólniejszém pojęciu, jest tém wszystkiém razem i w porządku logicznym, sięgać powinna wszystkich tych kwestji, w ich rozwoju naturalnym i solidarnym związku.

„Jest równie niebezpieczném dla nauk," mówi Flourens [1]), a dodamy i dla ludzkości, „nagromadzać ciągle materjały bez podniesienia się do idei ogólnéj jak wyprzedzać też idee, zanim wyszły same z siebie z obserwacji już nabytéj.

„Usposobienie umysłu, które prowadzi do tych dwóch ostateczności, jest jak łatwo widzimy zupełnie sobie

[1]) Analiza Filozofji Anatomicznéj, G. St. Hilair'a.

W bibliotece

Nr. J. 94. 683
OM MATEJKI

MIKOŁAJA
KOPERNIKA

ZAŁOŻYCIELA DZISIEJSZÉJ ASTRONOMII,

W 300 LAT OD JEGO SKONU I OBJAWIENIA
JEGO UKŁADU

SPOMNIENIE JUBILEUSZOWE.

J. W. SMOLEWSKI

W WARSZAWIE
W DRUKARNI J. UNGER. ULICA SENATORSKA N. 473 L. B

1844.

Drzeworyt wyciśnięty na okładce przedtytułowéj oznacza wizerunek Mikołaja Kopernika wzięty z Pomnika który ku czci tego założyciela dzisiejszéj Astronomii, jako Polaka, został wystawiony w Warszawie dnia 11 Maja r. 1830.

OMYŁKI DRUKU

Na str. 6. w 5ym wierszu od góry, zamiast *r.* 1365 ma być r. 1356.

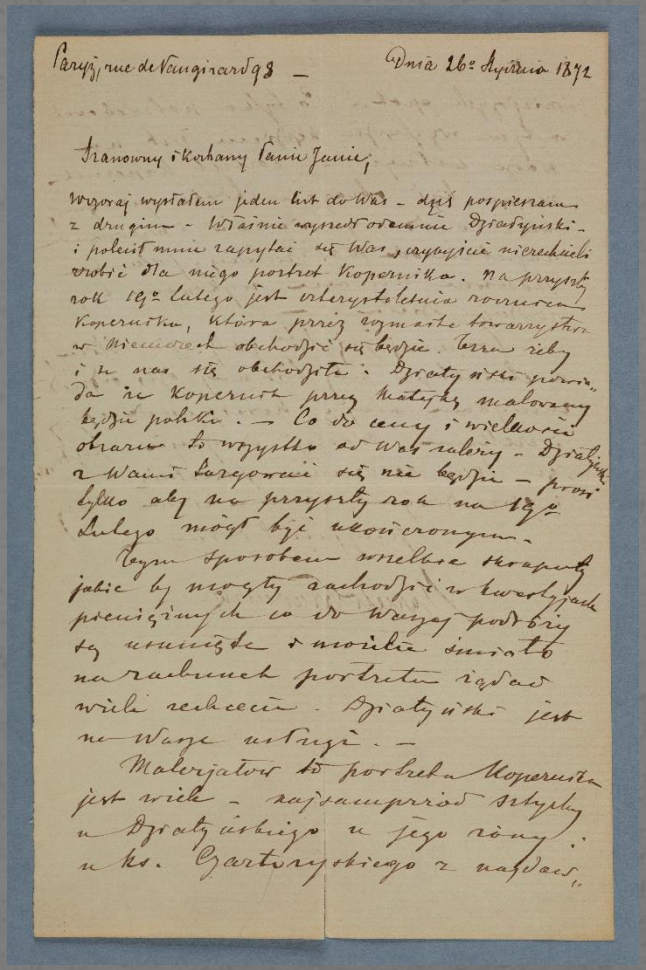
Na str. 30. w 5ym wierszu od dołu, wyrzucić kommę z pomiędzy słów *la, tyrannie*

Na str. 32. w 4ym wierszu od dołu, zamiast *w Warszawse* ma być *w Warszawie.*

Izydor Jabłoński – Portret Jana Matejki (1873)

Korespondencja w sprawie „roboty przy Koperniku”

Paryż, rue de Vaugirard 98 — Dnia 26 Stycznia 1872

Szanowny i Kochany Panie Janie!

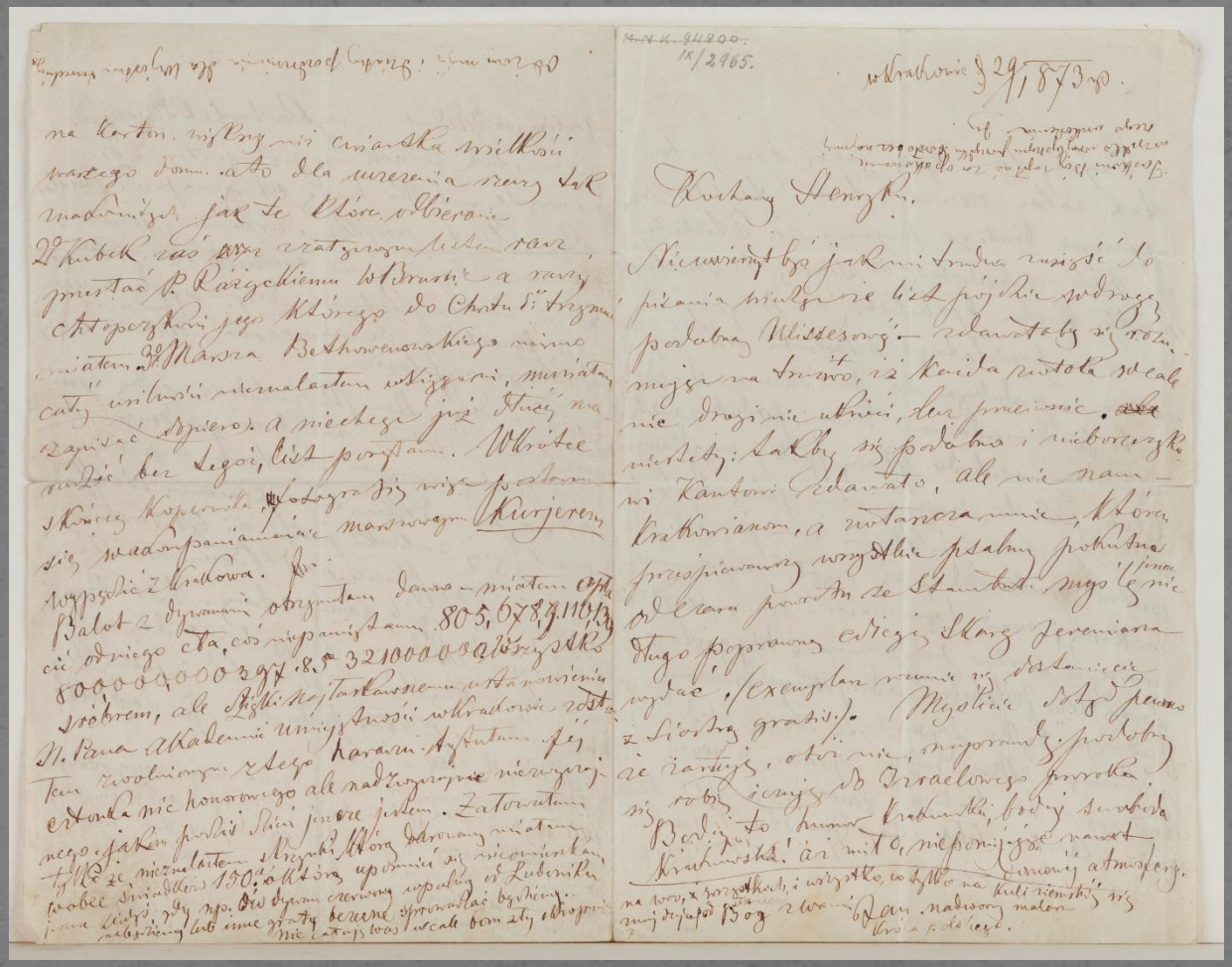
Wczoraj wysłałem jeden list do Was — dziś powtarzam z drugim — Widzimy zapewne obrazek Dziadyńskiego i poleciłem mu zapytać się Was, czy jeżeli nieodwołalnie robić dla niego portret Kopernika. Na przyszły rok 19 Lutego jest 300letnia rocznica Kopernika, która przez wymarłe towarzystwo w Niemczech obchodzić się będzie. Teraz zdaje się u nas też obchodzić. Dziadyński powiada że Kopernik przez Matejkę malowany będzie polski. — Co do ceny i wielkości obrazu to wszystko od Was zależy — Dziadyński z Wami zaręczył się nie będzie — przypuszczam aby na przyszły rok na 19 Lutego mógł być ukończonym.

Czym sposobem wielkie transparentalne by mogły zachodzić w kwestyach pieniężnych co do Waszego portretu to umówcie się wzięcie zwrócić to na rachunek portretu zdaje się wiele zależeć. Dziadyński jest na Wasze usługi. —

Malarjatwo to portret Kopernika jest wielki — najsamprzód skłoniły u Dziadyńskiego u jego żony u ks. Czartoryskiego z naszej

Najłaskawszy Panie! Uważam niezmiernie, że Opatrzność
dała Polsce pierwszego wielkiego mistrza malarstwa dopiero
po upadku tak rzeczypos politej jak prywatnych dostatków.
Mój majątek był zasekwestrowanym za mego życia przez lat
15 tu, w ostatnich 10 ciu latach przez 6, że dochody przepadły dosyć
nie potrzebuję. Kiedy Pan Krajewski namawiał mnie, abym
płacąc ratami nabył Unia i spłacił mianowicie pożyczone
w sroczas 2000 złr.a, nieszłem się bardzo z nadarzającej się
sposobności oddania usługi w granicach przyzwoitych dlamnie.
Oświadczyłem mu jednak, że zwrot nie jest wcale pilnym,
że zet byłby chybionym, gdyby oddanie miało nastąpić
w niewygodnych warunkach, ale że płacenie procentów
od zalegających rat uniemożebnia mi kupno, bo dlamnie
(naturalnie nie dla Najłaskawszego Pana) podnosi cenę
o wiele i nad siły moich finansów. Również powiedziałem
mu, że w ogóle chyba tylko tanszy o wiele portret jakiś
mógłbym nabyć n.p. Kopernika na czterechsetletnią
rocznicę urodzin Jego. Ale wyraźnie oświadczyłem mu,
że aby się przekonać, czy mógłbym sobie pozwolić zrobić pro-
porzyc jakakolwiek i zaniedbać choćby portret, musiałbym
mieć dokładną wiadomość o cenie. Kiedy Pan Krajewski
dał mi odpowiedź, że to być niemoże, i że trudno przewidzieć
jakie przybierze rozmiary pomysł odtworzenia postaci
Kopernika, że cenę trudno naznaczyć z góry, że Najłaskawszy
Pan miałeś zamiar malowania obrazu przedstawiającego
Kopernika i że wykonasz to żądanie bezwzględu na mnie
a mego warunku naznaczenia ceny z góry, przyjąć niemożesz

Jan Matejko o swojej pracy

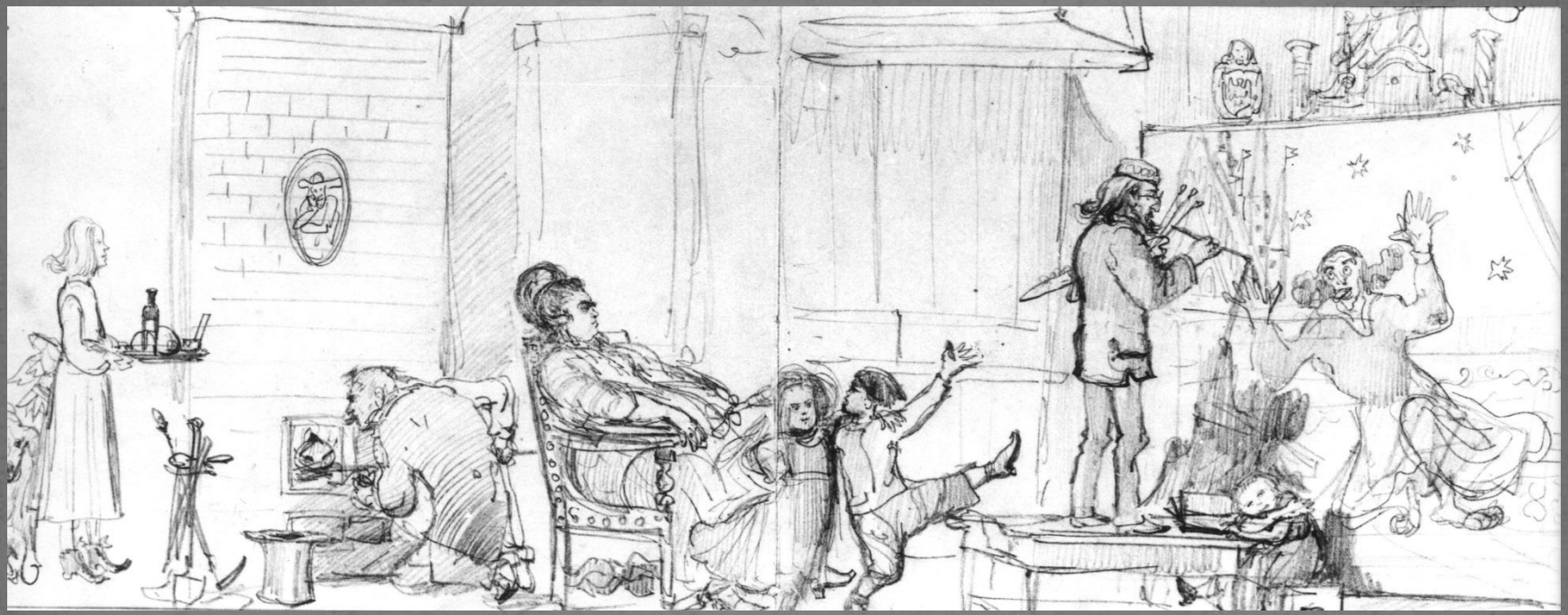

W młodej rodzinie ...

Karykatura rodzinna (ok. 1870)

Pytiści ze zarem z księciem Czartoryskim
wyjść wspólnie sprzeciwiam aby uczynić porozumienie. Rudzkiego z Kwiatkowskim ze tego powodu, nawet że to do tej uczynić, co dawniej ani jestem przeciwnego przekonania.
Na tego zarem Wam radzę bardzo tak
uczynić aby obraz mógł być oddanym
22go Marca — i to będzie najlepiej.
Atelier Wam wyznaczam uczynić tak,
abyście w ważnym przyjaźni wam
mistrzowi, we wszystkim z czem Wam
wyłuczonym być mogę niewiele na
miłą drogę. Bardzo mnie to ubrapia
że mi tej jej sprawiacie Unia z Rzp
wyświadczy, bez niej tracę bynajmniej
nadziei widzę ich Dziadyńskiego wra
wiczaj do niej też zapala z wiego
w dwóch chwilach obowiązek nieodzownie
Mabędzie to wolno moje ustępy
Jemego pozdrowienia Dziadyńskiego. —
A teraz jeszcze raz proszę Was
być dobrej myśli i w spokoju Bo
dego kończę a zasyłając Wam serdeczne
powitania pozostaję z głębokim
szacunkiem przyjacielem i sługą

Marcel Wrayński

Wiernym mnie dowiedz co będzie
umieć więcej Kopernika kosztował. Wiem
że potrzeba listów mnie być wam wiadomo
nieprzeczę nie tylko w druku słowach ale
bo moja lepiej pisz abyście jak najprędzej
wiedział. —

N. Vmr. 94444 IX. 2902

98 rue de Vaugirard Paryż 6e Lutego 1872

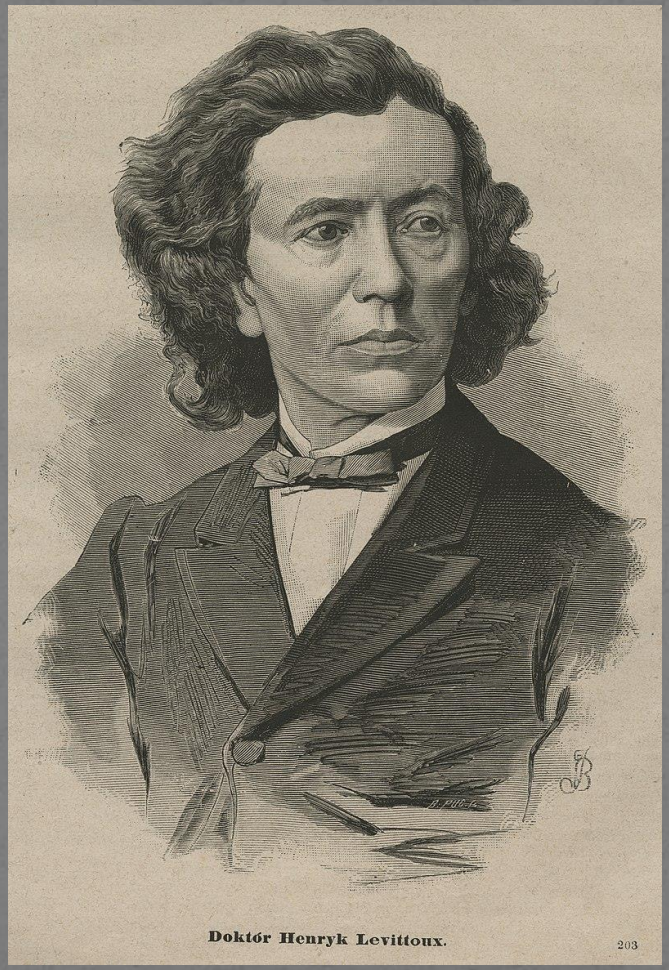
Szanowny, Kochany Panie Janie,

Wychodzę od Dziadyńskiego i pospieszam donieść Wam
o rezultacie naszej rozmowy i moich postanowień. —
Najprzód przystępuję do interesu, który najpodobniej jest
już załatwionym. Dwa tysiące guldenów otrzymam
najdalej za dni pięć na rachunek Kopernika.
Bardzo pojmuję myśl waszą, że Kopernik ma być obra
zem większym wychodzącym z ramienia otaczającego
portretów, do których historycznym. Pan Dziadyński
prosi tylko abyście zechcieli dowiedzieć jakim kosztem
mniej więcej na obraz Kopernika. Pojmuje on
że moje jemu nieodzowne, jako [illegible] nie
bez chwały wiedzieć nas jakby tuszmus, mniej
więcej na być przygotowanym. —
Pracownię dla Was najodpowiedniejszą, macie upewnić
wienie od pana Dziadyńskiego wypuszczę i wy
najęć na jego rachunek jak najdogodniejszą
dla Was pracownię i przygotować na wasz
przyjazd. — Zechcieliście mnie tylko kilka
dni przed przyjazdem Waszym uwiadomić
aby wszystko było przygotowanem jak należy. —
Teraz do najdrażliwszego punktu przystępuję
to jest do Unii. Stanowczo jeszcze nie kupiłem
p. Dziadyński Unię — prosił o jakiś czas
namysłu i obiecuje się z swojemi stanowić
finansowemi. Jednakże nie tracę nadziei
Dziaję i będzie dobrej myśli. Co do mnie
jestem przekonanym że to mi do
Paryża najprzód najlepiej nadaje. —
Już p. Dziadyński był tak uprzejmy
kupno Unii — raty wypłaty były odroczone
z procentami — dał mi nawet trzy
tysiące franków zadatku na Unię, [illegible]
gdy mi powiedziałem że za tyle Unia
w frankach kamienicznych wiele stracić
na wartości w Krakowie, i przeto mogę

Frombork

236
Frombork
Photographie von H.Prothmann in Königsberg i/Pr.

Dr Henryk Levittoux

Portret Mikołaja Kopernika XVIII w. NN

Szkic do obrazu

Szkic do obrazu

Szkic olejny do obrazu

Astronom Mikołaj Kopernik czyli rozmowa z Bogiem (1873)

Szkic do Dziejów cywilizacji w Polsce

MATEJKI
40
X

1873 Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Artystów
1883 Wydział muzealny. Komitet Wykonawczy Muzeum Narodowego

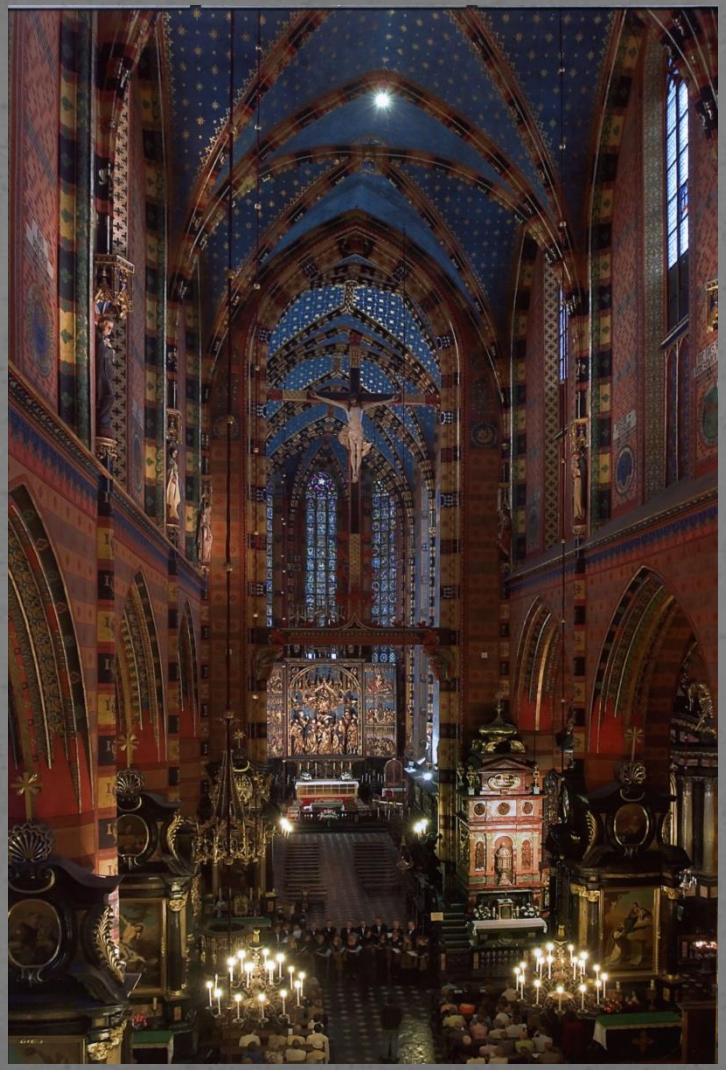
Władysław Łuszczkiewicz

Jan Matejko

Wnętrze Bazyliki Mariackiej w Krakowie

Projekt do polichromii kościoła Mariackiego

Anioł z litanii, karton do polichromii kościoła Mariackiego w Krakowie (1889)

Anioł grający na dudach, karton do polichromii kościoła Mariackiego w Krakowie (1889)

1864 - Towarzystwo Naukowe Krakowskie

1873 – Akademia Umiejętności

Jan Matejko w pracowni w Szkole Sztuk Pięknych (fot. 1891)

Autoportret (1892)

Dziękuję

- Kustosz Marta Kłak-Ambrożkiewicz
- Muzeum Dom Jana Matejki
- o/Muzeum Narodowe w Krakowie